4e^ste jaar. — Nr 153. Zaterdag 23ten December 1899.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franc* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, nr 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :
Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent^mes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

PREMIE
aan lezers van den POSTRIJDER.

DE POSTRIJDER is het oudste blad van Limburg.

DE POSTRIJDER is het grootste blad van het vlaamsche land.

Het *formaat* van den *POSTRIJDER* is dubbel van dat van andere bladen.

DE POSTRIJDER geeft dus in een nummer zoo veel en 'nog meer te lezen, dan andere bladen in twee nummers.

Een blad dat driemaal per week verschijnt voor den prijs van **6 franken** 's jaars, *en daarenboven nog* KOSTELOOS hun **PORTRET IN OLIEVERF** aan zijne GEABONNEERDEN geeft, om dat te vinden moet men bij den *POSTRIJDER* komen.

Mits opleg van **1 frank** heeft elke persoon die zijn abonnement voor 1900 *vooraf betaalt*, recht op een exemplaar van de **Uitlegging der Gemeentewet van België**, VAN DEN 30 MAART 1855, *met bijvoeging van alle verand-ringen welke latere wetten er aan toegebracht hebben en opheldering der moeilijkheden die zich in de toepassing kunnen aanbieden*, door **M. COLLÉE**, VIJFDE VERMEERDERDE EN VERBETERDE UITGAAF.

De prijs van dit werk is in den boekhandel bepaald op **2 fr**. Voor de GEABONNEERDEN van den *POSTRIJDER*, die hun abonnement *vooraf betalen*, is het verkrijgbaar voor **1 fr**. Doch deze gunst val maar duren tot het einde der aanstaande maand Januari.

BUITENGEWONE PREMIE
aan onze genbonneerden.

Portret in Olieverf.

Alle geabonneerden aan den *POSTRIJDER*, oude of nieuwe, hebben recht op eene artistieke premie, van het grootste belang.

Ingevolge eene overeenkomst welke wij gesloten hebben met M. TH. LAFORCE, kunstschilder van talent, zal ieder onzer geabonneerden, **kosteloos** recht hebben op zijn PORTRET IN OLIEVERF, (grootte portret-visietkaart) op houten paneel, 14 × 10, zonder kader, of wel op eene prachtpremie, van eene waarde van *25 fr.* **voor fr. 4,50.**

Deze premie bestaat in een *portret in olieverf*, met aanzienlijke vergrooting der modellen visietkaart, in eenen prachtigen guldenen fluweelachtigen kader, stijl acanthe, 32 × 28, en geeft recht : 1° op de volstrekte gelijkenis, 2° op de ongeschonde teruggaaf ier model-photographieën.

Om eene dezer premiën te bekomen, is het voldoende aan den s bilder eene goede photographie te sturen, vergezeld van een premie-bon.

Dit bon, dat al de noodige inlichtingen inhoudt, zal door ons geleverd worden aan elken geabonneerden die er aanvraag zal van doen, aan den uitgever van den *POSTRIJDER* (*onder voorwaarde er eenen postzegel van* 10 *centiemen bij te voegen, om de verzendingskosten te dekken*).

Proven dezer bijzondere premiën zijn tentoongesteld in de bureelen van den POSTRIJDER der provincie Limburg, Groote Markt, 37 & 39, te Tongeren.

De personen die den *Postrijder* niet regelmatig zouden ontvangen, worden verzocht ons er onmiddelijk kennis van te geven.

VOOR DEN PAUS.

De inschrijving in het begin des jaars geopend door den *Bond der Katholiek Dagbladschrijvers*, heeft bij de katholieken van België eene prachtige opwelling van edelmoedigheid en liefde uitgelokt.

Alle klassen der samenleving wedieverden ; de penning van den arme mengde zich met de gift van den *rijke* : *in twee maanden werd er bijna* **200.000 fr.** bijeen verzameld.

Toen wij in het onvergeetelijk gehoor, dat de Paus ons verleende op den zaterdag der Gorde-Week, deze offerande der belgische katholieken voor de voeten van Leo XIII neerlegden, konden wij zien hoe zeer het hart van den beminden Opperpriester geroerd was.

Ons Zijne erkentelijkheid betuigende, zegde de H. Vader :

« De belgische katholieken waren altijd het » Pausdom getrouw. Gedurende de twintig jaren » van mijn Pontificaat, heb Ik talrijke bewijzen » van hunne edelmoedigheid ontvangen Ik bedank » hen, want de Kerk heeft groote behoeften, » vooral nu, om het werk van de Vereeniging der » Kerken te steunen.

» Ik heb eergisteren een verslag ontvangen van » den nieuwen patriarch van Syrie, Mgr Bahmani, » in welk zeer troostende zaken staan over de » bekeeringsbeweging der Nestorianen. Hij vraagt » mij scholen en Kerken. Ik heb hem vijftig duizend franks beloofd ; Ik heb de Ile-som beloofd aan Chaldeensche en Melchitische patriarchen. Zij daar hoe het geld zal gebruikt worden. » dat van België komt..... »

Na de inschrijvers gezegend te hebben, van wien men Hem de namen en identiteit toonde, hernam de Heilige Vader :

« Belgie heeft het voorbeeld gegeven aan de » andere landen. Indien het geschiet voor Mij was, » zou ik niets vragen ; maar de Kerk heeft dringende behoeften Ook zou ik u verzoeken, de » volgende jaren te herbeginnen en zoo de pauselijke nieuwjaarsgiften weêr in te richten, welke » Belgie vroeger den Heiligen Stoel toezond. »

Nog eer deze woorden geëindigd waren, welde het antwoord reeds uit onze harten op.

Wij waren zeker, niet te veel te verwachten van de katholieken in België, wanneer wij in hunnen naam die verbintenis tegenover den H. Vader namen.

Wij komen die thans vragen om onze beloften te vervullen.

De Paus gewerdigt zich, om zelf te zeggen ; de Kerk heeft groote behoeften. Zien wij niet in talrijke landen de werken der Kerk, strijden met de vervolging, in het openbaar of verborgen onder den schijn eener gelijkheid, daargesteld tegen de katholieken, ten misprijs van recht en rechtveerdigheid ? Eene duivelsche samenzwering omvat alleruwege de Kerk ; indien het schipke van Petrus moest omkantelen, zouden onze vreesachtige harten, voor de wonden der aanvallen, die zij te doorstaan heeft, een onoolloitig einde mogen te gemoet zien.

Maar indien de harde beproeving ons te lang moest duren, laat ons dan, als getrouwe kinderen der Kerk, al de plichten welten te vervullen, welke Zij ons oplegt ; en onder deze is de noodzakelijkste, ons vaster dan ooit aan elkaar te sluiten rondom den Paus, en Hem ter hulp te komen in de tegenwoordige moeilijkheden, door de giften onzer personen en onze geldmiddelen.

Dat elk dus, in verhouding zijner fortuin, zijne aar bijbrenge, om de school, die wij den H. Vader als een blijk onzer grenzeloze liefde en onverflauwde opoffering der belgische katholieken gaan overhandigen.

Onze inschrijving is geplaatst onder de hoogebescherming van Zijne Eminentie den Cardinaal-aartsbisschop van Mecheien en Hunne Hoogweerdigheden de bisschoppen.

Alle katholieken zullen er, daar twijfelen wij niet aan, opnieuw met vreugde onzen oproep beantwoorden.

* *

De inschrijving is van nu al geopend.

De lijst der inzendingen zal door al de katholieke bladen des lands afgekondigd worden.

De namen der inschrijvers zullen in een album vereenigd, den H. Vader, te zamen met het bedrag der inschrijving worden ter hand gesteld.

Het Bureel van den Bond der Katholieke Dagbladschrijvers :

De ondervoorzitters, H. ni RYCKMANS. Gustave SOMVILLE.
De voorzitter, Edouard NEUT.
De schatbewaarder, Jean HUYGHE.
De secretaris, Léon MALLIÉ.

Men kan de inschrijvingen zenden aan het bureel van den *Postrijder* of aan M. Léon Mallié Bergstraat, 52 Brussel.

Het Kerstfeest.

Vele Kerstfeesten heb ik nog in mijn leven gezien ; doch, waar is de godsdienstige geest die dit kinderfeest moet doortintelen en zonder welke het geene beekenis meer heeft ? De booze, die alles wat wezenlijk volkslief is, bederft en ontaardt en van doel en bestemming tracht af te leiden, heeft in de onkatholieke landen, van dit reine en edele feest, eene braspartij gemaakt van bachanten en bachantinnen, die ons weer aan het heidensche Rome, aan de Thracische wijven doet denken, welke den god van den drank op zijne waggelende tochten vergezelden

Ofwel, de booze is geslopen in de weelderige salons, waar tusschen wellustige conventionneele Pompadour beelde, de Kerstboom als eene profanatie oprijst ; waar hij, de grimmikende Satan, den *cotillon* leidt en, als ten stot met de reinheid en de armoê van het Kind in de Kribbe, half naakte vrouwen dort rondzwieren

Laat den voorhang over die ontheiliging vallen en zeggen wij : « Heer, vergeef het haar, zij weten niet wat zij doen ! »

Het waarachtige goede zal echter blijven leven ; de gouden zonnestraal kan ondersteept worden door de donkere wolk ; doch deze weggedreven, schijnt, tintelt, laaft en koestert de zon weer, zooals zij dit deed vóór eeuwen.

* *

Het Kerstfeest leeft in al zijne heiligen eenvoud nog in ons midden, omdat de kerkelijke feesten in waarheid, door den vinger Gods met hetwoord *eeuwig* gewijkt zijn.

De feestdag, die de mensch instelt, deze moge dat ook de grootste wereldduwinger zijn, verlamt, sterft weg en verdwijnt soms zelfs, onder de bespotting dis volks ; het feest dat de Kerk instelt, leeft onuitroeibaar in de harten des volks. — Zie Kerstmis, Paschen, Allerheiligen, Sinksen, enz.

Bloedige omwentelingen kunnen opstaan en tronen, kerken, steden, blakeren en branden, dolzinnige bachanten mogen feestvieren op de puin en en denken dat zij, door hunne toetzoeken, de harten der volkeren en al wat daarin vroeger gelegd is, verpletteren : ontkiemen zal het gouden zaad weer dat de Kerk daarin eêns heeft gelegd.

Menschelijke macht is tijdel ; goddelijke macht blijft.

Dwars door de bandeloze verleiding der zoogzeegde hervorming heen ; dwars door de zedelijke ontaarding, die bewerende wijsgeeren alom te daarstellen ; dwars door de bloedige brokkelen, die de razende Fransche omwentelling zaaide, en die eindelijk dacht dat alle godsdienstig gevoel, tot in het diepste des harten was uitgeroeid — heeft het Kerstfeest voortgeleefd.

Als de storm bad nog woed, verscheen het weer als een vonkske, werd eene ster, breidde zich uit tot eene zon, en straalde andermaal in den winternacht van den Noord- tot den Zuidpool over de juichende aarde.

Hoe meer de volkeren tot het ware gevoel van het christendom terugkeeren, hoe meer dat feest, altijd jong, in al zijne reinheid en heiligen eenvoud zal bloeien, en als de konin en van onzen tijd niet meer zijn gelijk de wijzen van vroeger en ter bedevaart trekken naar de heilige Kribbe, dan toch zullen de volkeren het doen en blijven doen.

Koningen verdwijnen — volkeren zijn eeuwig. Met onze taal moeten wij ook onze zeden en gebruiken in eere houden en doen herleven. De taal zonder de goede zeden en gebruiken, zou eene klok zijn zonder klepel, die niet meer in macht is het alleluijah aan de volkeren te verkondigen.

Naar Bethlehem !

Er straalt over 't stalken zoo heerlijk een licht,
Hoe lokt ons de glimlach van 't Hemelsche Wicht,
Dat daar in de kribbe, de handjs gestrekt,
Door liefde onze harten tot wedermin wekt.

O Koning der heemlen en Schepper der aard,
U heeft ons Maria, de Reine, gebaard.
Thans licht Gij verlaten, als Kindeken teer,
Ontbloot van uwe glorie in 't kribbeken neer.

Laat ons met de herders naar Bethlehem gaan,
De sterre der Wijzen bestraalt onze baan !
Wij knielen met herder en Koning in 't stof,
En jubelen « Aan Jesus, den Godmensch, zij lof ! »

O Goddelijk Kindje, zoo liefdijk en teer,
Wij leggen ons offer vol deemoed hier neer.
Gij hebt door Uw liefde onze harten gewond,
Schenk ons nu den vrede door de Englen verkond.

BR FLORENTIUS.

KERSTMIS.
Glorie aan God en vrede aan de menschen !

Als een zoet balsem vallen die woorden des Hemels op de gapende wonde der heidendaagsche maatschappij.

Ofschoon bijna 19 eeuwen oud, en door millioenen en millioenen over gansch de aarde herhaald, blijft dat hemelsch vredelied altijd even jong, even frisch, even verrukkelijk schoon.

O, Kerstnacht, schooner dan de dagen, die ons het heil der wereld brengt !

Glorie aan God ! en als gevolg daarvan : vrede aan de menschen ! zoo verkondigen het de Engelen als afgezanten Gods boven Bethlehem's velden, zoo leert ons het Kindje Jesus in zijne arme kribbe.

Glorie aan God ! Dat is de voorwaarde waarop alleen vrede onder de menschen heerschen kan ; dat is de noodzakelijke orde der dingen voortvloeiend uit Gods wezen.

Helaas ! de mensch verbreek die orde, de zonde roofde de kroon der glorie van Gods hoofd en den vrede uit het hart der menschen.

Lange, bange eeuwen worstelde het menschdom te vergeefs om den verloren vrede te herwinnen.

Het licht des geestes was verduisterd, de adel des harten verhaserd, de vrees verving de liefde.

En zie, daar breekt plotseling een hemelsch licht door dien donkeren nacht. Het is het licht der goddelijke openbaring, dat den mensch met de eeuwige waarheid den vrede des harten terugbrengt.

De oorspronkelijke orde is hersteld, de mensch is herschapen naar geest en naar hart.

Dat is het aanbiddelijk geheim van den Kerstnacht. Jesus, het licht der wereld, de groote Vredestichter is ons geboren. De mensch is aan zijne bestemming weergegeven Als hij van goeden wil is, als hij aan God de glorie en de eer wil geven, zooals Jesus hem dat geleerd heeft, dan zal ook de vrede in dit leven en de eeuwige vrede in het andere weer zijn deel zijn.

Is het niet te verwonderen, dat bij de overwegingen van dit geheim, de mensch zijn hoogmoed niet onderdrukt, zijn hoofd en zijne knie niet buigt ter aanbidding der eeuwige Waarheid ?

Is het niet te verwonderen dat bij de kribbe van den Koning des vredes 's menschen hart niet smelten overloopt als hij het gevoel van een onuitsprekelijk geluk, het geluk van den teruggewonnen vrede ?

Helaas ! *Non est pax impiis*, er is geen vrede voor den goddeloze ! Zijn geest is verduisterd, zijn hart is bedorven. Tegenover de liefde van Jesus' Kribbe stelt hij haat en vervolging. Maar machteloos is die haat, ijdel die pogingen : *Non prævalebunt* : Jesus, de Koning des vredes, zal heerschen !

KERSTNACHT.

Het is de schoone en heilige nacht
Die 't licht des Vaders, lang verwacht,
Aan de aarde heeft gegeven....
O nacht zoo zoet ! O nacht zoo schoon !
O Gloria en vredebetoon !
O nacht van licht, van liefde en leven !

O nacht zoo zoet ! O nacht zoo schoon !
O vredegroet uit 's Vaders woon
Die over de aard' kwam klinken !...
Toen was er in den hemeltrans
Geen eene die niet is vollen glans
Haar licht liet tot de menschen blinken.

Toen was er in het middernachtuur
Geen enkle stemme der natuur
Die niet in 't hooglied dzalde ;
Geen ruischen van den palmenboom,
Geen murmelen van den waterstroom
Dat niet het luistrend harte streelde.

Toen, waar een moeder nederzat
Bij 't wiegjen, en haar liefleschat
Met een zalig oog aanschouwde,
Speelde om haar kindjes mond een lach
Alsof 't een zalig droomzicht zag
Dat hem de hemelen ontvouwde.

Maria, hoor het lied ginds hong !
En hef in vreugd uw Kind voor 't oog
Van al de wereldvolken !
En, wereldvolken ! zingt het na
Het vredelied, het Gloria
Dat hoog weergalmt in 't koor der wolken !

Het is de schoone en heilge nacht
Die 't Licht des Vaders, lang verwacht,
Voor 't aardrijk deed gloren ;
Ile nacht die al het volk verhugt
Bij boodschap van de groote vreugd ;
Dat ons Verlosser is geboren !

GEDENKT DE ARMEN.

Het kille sneeuwkleed bedekt de aarde en de bijtende noorderwind doet den ademdoom op onze lippen bevriezen, kortom, een gure winter is begonnen.

Voor welstellende lieden heeft dit jaargetijde niets verschrikkelijks. Voor velen is het zelfs een tijdstip van vermaak, schouwburgfeesten en allerhande uitspanningen.

Doch, zouden wij wel een menschenhart hebben zoo wij niet eens dachten op de armen, voor wien dergelijk winterweder, de werkeloosheid, het tijdstip van gebrek, van ontberingen en lijden is !

Hoe genoeghjk, de winteravonden, voor iemand die wel gevoed is, bij eene blozende stoof, met lezen, laat daar zelfs feesten, doorgebracht.

Maar hoe hartenjipend is ook 't wee der arme weduwe die hare kleine weezen niet kan kleeden en daarbij soms het buikken niet kan volgeve .

O, wij willen hoegenaamd die gevallen niet overdrijven, zij zijn wellicht, Gode zij dank, niet zoo menigvuldig, maar zij bestaan. Moest iemand eraan twijfelen, hij richte zich tot het genootschap van St-Vincentius, dat zoovele noodlijdenden ter hulp komt en bij gebrek aan middelen nog zoo-veel huisgezinnen moet ongelroost laten.

O, gij vooral die kristenen zijt, vergeet nu toch de armen niet, en gedenkt nu meer dan ooit de spreuk : « Den armen gegeven, is Gode geleend ! »

Voor de Landbouwers.
HET ONDERHOUD DER OUDE BOOMEN.

De oude boomen moeten bijzonder verzorgd worden als men er de winstgevende vruchten wil van trekken.

Zij moeten vooreerst gezuivered worden, want zij zijn gewoonlijk met mos en oude schorsen bedekt, waarin het ongedierte eene schuilplaats zoekt.

Die zuivering moet in December of in Januari geschieden, door ze met kalk te bestrijken ; het gebruiken van ijzersulfaat, (2 tot 3 kilos in 20 tot 25 liters water) is evenwel beter.

Daarna moeten zij gekuischt worden : men kapt de onnuttige en doode boomtakken uit en al dezen die het evenwicht van den boom verbreken.

Eindelijk is er nog eene derde bewerking : de aarde moet vernieuwd worden, want zij is uitgeput. Als het goed weder is, ondekt men de wortels van den boom, men neemt de oude aarde weg en men vervangt ze door versche.

Men bekomt zoo, na eenige jaren, eene zeer groote hoeveelheid vruchten, die de gedane moeite ten volle beloonen.

Een vonnis van belang

Een vonnis wordt nu ruchtbaar gemaakt, door het Hof van Cassatie genomen in dato van 3 Juli 1899, wegens burgerlijke of kerkelijke begraving.

Het zou wel eens gebeuren, in groote steden, dat verdwaalde lieden, in eene soort van testament, het besprek zetten dat zij burgerlijk moeten begraven worden.

Maar 't gebeurt toch ook wel dat dergelijke lieden, als de dood komt, zwichten voor Gods rechterstoel, en verlangen de laatste heilige Sacramenten te ontvangen.

Het arrest van 't Hof van Cassatie heeft betrek op een dergelijk geval, dat door de rechters in kwestie, in 't lang en in 't breêd onderzocht er beredeneerd wordt.

Het arrest besluit aldus :

Dat personen die vroeger bepaald hebben burgerlijk te willen begraven worden, dit besluit zelve vernietigen door de laatste Gerechten der Kerk te ontvangen ;

Dat de hulde welke zij alzoo aan den katholieken godsdienst vragen, te aanzien is als hun uitersten wil ;

Dat bijgevolg, niemand recht heeft zich tegen dezen uitersten wil van den afgestorven te verzetten ;

Dat de familie dus in volle recht en spijte alle vroegere bepaling, de kerkelijk begraving mag vragen.

RAZERNIJ.

Sedert eenigen tijd maakt de razernij in België en in Frankrijk verschrikkelijke verwoestingen.

Bijna geene week gaat er voorbij of men hoort van razende honden spreken, bijzonder rond Brussel. Toch is dit niet te verwonderen ; want daar zullen het weldra de honden zijn die meester van de straat blijven.

Men vindt ze overal, kleine en groote, frasie en smerige, bij dacht en bij nacht, zonder muilband. Is er dan toch geen reglement dat dit rondzwerven der honden verbiedt ?

De vermeerdering van de gevallen van razernij is in evenredigheid met het getal rondloopende en dwalende honden, welke op den openbaren weg

---

HET VOLK VAN DEN MIST

30ste VERVOLG.

— En dat is geschied ? murmelde zij.

— Ik wreek het, antwoordde Leonard, het koold op de burst hatende zinken. Wij zitten nu gevangen in eene geheimecel, beneden den voet van het beeld ; er is buiten veel gerucht en lawijd geweest, doch nu is het weer stil.

Daar sprong Juanna recht en hare oogen schoten stralen.

— En dat hebt gij gedurven ? riep zij uit. Wie gaf u oorlof dit te doen ? Ik meende dat gij een man waart, nu zie ik dat gij slechts een lafaard zijt.

— Juanna, smeekte Leonard, spreek zoo toch niet ; al wat mij deden was in uw belang en voor niemand anders dan voor u.

— Ja, dat zegt gij, maar ik geloof dat gij met Soa overeengekomen zijt om Mordaunt te vermoorden, ten einde uw eigen leven te redden. Tusschen ons beiden is alles voorbij. Laat mij nooit meer uwe taal hooren.

— Welnu, beeld u dit alles in, riel Leonard uit, die letterlijk door razernij werd vervoerd, doch laat mij nu ook eens spreken. Gij hebt mij woorden gezegd die, waart gij een man, ik op u wreken zou. Doch, daar gij een vrouw zijt, mag ik u enkel antwoorden en dan mijne handen wasschen over u. Zooals gij zoudt moeten weten — en weten uit wanneer gij voldoende uwen geest zult herovered hebben — zou ik volgeerne Mordaunt's plaats hebben genomen. Maar dat was niet mogelijk, want hadde ik Aca's kleed aangetrokken, het bedrog zou sterfens ontdekt zijn geweest en gij zoudt den prijs mijner dwaasheid hebben betaald.

Wij wisten dit en na malkaar geraadpleegd te hebben werden de zaken geregelt, zooals ik u vertield heb. Ik heb enkel toegestemd in uw vervoer, op voorwaarde dat ik u zou vergezellen om u te bescheemen. Nu zou ik wenschen met Mordaunt te zijn gegaan ; wellicht had ik dan vrede gevonden in plaats van bitter te worden en verwijtingen. Doch, weet niet bevreesd, want ik geloof wel hem spoedig te zullen volgen.

Hier zwerg hij en blikte naar Juanna, die zat op de sponde der legerstede, en op hare lippen bijtende, nu en dan naar hem opziende, met, op haar schoon gelaat, eene zonderlinge uitdrukking, waarin verdriet, vrees en trots haar deel hadden. Op dit oogenblik dacht Juanna niet aan Mordaunt en zijne opoffering, doch aan den man, daar voor haar staande, dien zij nooit zoo innig had bemind als thans, nu hij haar zoo bitter toesprak, haar beteuld zettende in hare eigen munt.

— Ik wil er niet naar trachten u te gelijken in geweld, zegde zij ; daarom geef ik het redetwisten op. Misschien rechter, als gij tot uwe volle beteekenis terugkeert, zult gij u herinneren, dat mijn leven mijn eigendom is en dat ik niemand toelating gaf het te redden, ten koste van een andermans leven.

— Wat voorbij is, is voorbij, zegde Leonard kalm, want zijn toorn was verdwenen ; toekomende maal zal ik mij ontbonden van te handelen zonder uwe bepaalde toelating. Doch, zie-hier : mijn arme vriend verzocht mij u dit af te geven — en hij gaf haar het notaboekje — hij schreef iets ter lezing voor u op het laatste blad en verzocht mij u te zeggen, indien gij in leven bleeft, of gij dit boek in herinnering aan hem bewaren en zij hem niet vergeten zou ?t in uwe gebeden.

Juanna opende het dagboek en het eerste wat zij las, was haren eigen naam, want in werkelijkheid was het verbaal van zijne ongeluklige geneegenheid voor het meisje en van zijne pogingen om die neiging te overmeesteren. Eindelijk las zij wat er stond op het laatste blad :

« Senora, de bladzijden van dit boek, indien gij » u geweerdigt ze te lezen, zullen u mijne plichtige zwakheid doen kennen, want in mijne eigen » oogen heb ik geoordigd, door mijnen geest tot » u te verheffen.

» Vergeef mij die misdaad, gelijk ik hoop dat » zij mij door God mog vergeven worden.

» Wees gelukkig met den edelen man, die uw » hart heeft verworven en die u bemint, zooals » gij het verdient. Moget gij beschermd worden » tegen al de gevaren die u omringen, en moge » de zegen des Hemels met u zijn, nog lange » vredevolle jaren, tot zij ten slotte den vrede » verkrijgt, die eeuwig is.

» En wanneer zij van tijd tot tijd mocht denken » aan mij verbindt dan in uw hart mijn naam » met deze heilige woorden : *Groeter liefde heeft » niemand bereikt dan dat een man zijn leven » voor hem opgeofferd heeft.*

» Senora, vergeef mij en vaarwel. »

Juanna las dit roerend en edelhartig afscheid, met toenemende verbazing, en toen zij eerme geëindigd had, legde hij het boek neer, lunde roepende :

— O, wat heb ik gedaan om zooveel toewijding weerd te zijn ? Daarna, met een even zonderlinge als verwilderde gevoel nsomkeer, viel zij Leonard om den hals, en haar hoofd hatende neerzinken op zijne schouders, weende zij bitter te zeenen.

Toen zij een weinig tot kalmte was teruggekeerd, las zij andermaal den briefen sloot vervolgens het boek.

— De wereld is een edel hart armer geworden. Hij was te goed voor de wereld, Juanna.

— Dat is ook mijn gedacht, antwoordde zij.

Juist op dit oogenblik hoorden zij gerucht aan de deur en Nam trad binnen, door Soa vergezeld :

— Verlosser, sprak de onderling, wiens uiterlijk de sporen droeg van overvloedige aanvreting, en gij, Herderin, ik kom om u te spreken. Gij niet, ik kom met Soa alleen, maar het minste geweld tegenover haar of mij, ware het teeken van uwe dood. Met veel last en veel gevaar voor mij zelven heb ik het leven der Herderin gered, den blanken man, die u vergezelde, in hare plaats opoff-rend.

— Is die off-rande volvoerd ? vroel Leonard hem is de rede, benaast om te weten wat er voorgevallen was.

— Ik wil rechtuit tegenover u zijn, sprak de hoogepriester, want wat baat het u de waarheid te verberg n, nu wij toch te veel van malkanders geheimen kennen om onzen tijd in leugens te verspillen ; nu ik weet dat de Herderin en de dwerg mijne schelijke weeters zijn als wij zelf ; nu gij weet dat ik den toorn der afgoden heb getotzeerd, door hun een valsch offer op te dragen. De offerande is nu volvoerd, maar met zooveel teekens en wonderen, dat ik zelf niet meer weet wat te denken. Ook het volk is gansch verstomd en verwilderd. De blanke, uw gezel, is in de zwijming in den poel geslingerd toen de dageraad boven de bergen doorbrak en even somber was als altijd ; doch de dwerg, uw dienaar, wachtte niet tot men hem er inwierp, want hij sprong zelf naar beneden en sleurde nog iemand met hem mee.

— Bravo, Otter, rie-p Leonard ; ik wist dat hij dapper zou sterven.

— Ja, dapper stierf hij zeker, vervolgde Nam met een zucht ; zoo dapper dat velen zweeren dat hij een god was en geen man. Want pas waren zij in den poel verdwenen, of zie, daar gebeurde een wonder, als nooit wij er een bijwoonden ; de grijze dageraad werd rood gekleurd, wellicht, schreeuwde ik tot het volk, om het te bedaren, omdat de valsche goden hunne straf hadden ondergaan.

— Nu, dan moeten uwe ware afgoden wel blind zijn, spotte Juanna, nu ik, die zij de valsche goden durft noemen, nog in leven ben.

— Ja, Herderin, vervolgde Nam, na een poos, gij zijt nog in leven, en gij kunt nog lang in leven blijven, zoo gij geen onvoorzichtigheden begaat, gij en uw gezel, want ik, die enkel verling mijne oude dagen in rust te sijten, verlang geenszins dat uw bloed worde gestort. Doch luister verder naar mijn verhaal : Terwijl het volk vol verbazing den veranderden dageraad aanschouwde, bemerkte men ook dat de dwerg, uw dienaar, niet dood was in den poel. Want daar, in het ziedende water, zwom de groote Krokodil over en weer en achter haar, even snel, de dwerg, wiens naam was Otter. Ja, om en rond zwom hij en omlaag in de diepte, alhoewel niemand begreep dat een levend weezen aldus kon zwemmen bij de Krokodil.

— Bravo, Otter ! schreeuwde Leonard opnieuw, gemakkelijk begrijpende wat voor anderen een geheim moest toeschijnen ; en hoe liep het af ?

— Dat weet niemand met zekerheid, zegde de grijsaard met ontzeting ; ten slotte zag men de Krokodil, uit wier muil bloed golfde, met den dwerg wegrinken ; dan kwam het dier omhoog en men zag het zijn hoi uitrekken. Doch of de dwerg daar ook binnentrad of niet, kan ik niet zeggen, want deze beweeren ja en anderen neen en met het schuim en de beweging in het water viel er weinig te zien ; nu, de waarheid zal wel niemand gaan opspeuren.

— Welnu, dood of levend, zegde Leonard, hij heeft er dapper voor gestreden. En wat is nu met ons uw voornemen ?

Die vraag scheen den oude te ontstellen, want in waarheid, hij durfde niet bekennen dat zijn eenig doel was Leonard te scheiden van Juanna, zoo mogelijk zonder geweld.

— Ik kwam hier, Verlosser, om u te vertellen, wat er voorgevallen is.

— Eigenlijk dus om mij te zeggen dat gij mijne beste vrienden om het leven hebt doen brengen. Dank u wel voor zulk nieuws, maar, zonder omwegen, wat zijt gij nu met ons van zin, in de afwachting dat gij ons onze gezellen achterna zendt ?

— Geloof mij, blanke, mijn plan is u het leven te redden. Zoo de andere geslachtofferd werden, was het mijne schuld niet, want er zijn machten ach er mij, die ik niet bedwingen kan, alhoewel ik ze leiden moet. Het land is in beroering en vol kwadegerruchten. Ik weet niet wat er in de eerstvolgende dagen gaat gebeuren, maar in dien tusschentijd moet gij verborgen blijven. Het is hier een ellendig verblijf, maar daar is er geen beter verstopt. Toch is er nog een ander vertrek, dat gij gebruiken kunt en dat gij w licht reeds gezien hebt en zijne hand op eenen knop drukkende, opende bij de tweede deur, die Leonard reeds had ontwaard en die to-gang gaf tot eene cel, dieiets grooter scheen dan de eerste.

— Zie, Verlosser, sprak hij verder, hier is die plaats, en hij stapte voornuit als om binnen te treden, doch hoff lijk bleef hij daarna staan, als om Leonard to-te laten voor hem te gaan.

Dit maal het Leonard's gewone voorzichtigheid bem is d r stek, dat hij aan heel wat anders dacht Werkuing-lijk stapte hij den dorpel over, doch pas had hij dien stap gewaagd, of hij herinnerde zich de arglistigheid zijner vijanden en keerde zich om.

Maar het was te laat, want terwijl hij zich omkeerde, werd de zware deur hem voor den neus toegeslagen en hij was opgesloten.

XIII.

NAMS LAATSTE ARGUMENT.

Een oogenblik stond Juanna als verstomd, want het was alles zoo snel gebeurd, dat zij moeite had om het voorgevallene te begrijpen.

— Nu, Herderin, sprak Nam onbeschaamd, nu kunnen wij onder ons klappen, want ik heb u diogen te zeggen dis anderen niet moeten hooren.

— Schurk ! riep zij hem toe ; maar begrijpende dat geweld of beleedging hier nutteloos waren, voegde zij er trotsch bij : Spreek op, ik luister.

— Luister inderdaad, en in uw eigen belang smeek ik u, geef niet toe aan verdriet of vreugschap. Ik zweer u dat dien man daarnevens geen kwaad overkomen zal, zoo gij mij enkel gehoorzamen wilt. Men heeft uw bedrog ontdekt ; en het volk weet dat gij bedrieger zijt. Het ware het eenvoudigste geweest, u allen vandaag te slachtoffer-den, doch deels op het smeeken mijner dochter, die u bemint, deels om andere redenen, heb ik u willen redden. Welnu, uit obs lafd dotempt men nooit. Uit vrijen wil zijt gij hierheen gekomen, in dit land zult gij blijven ; doch in die cel kunt gij niet blijven leven. Daarom ons volle mijner dochter, heb ik voor u een plan ontworpen, dat u terug vrij zal maken en u verheffen in het land, ja tot het hoogste punt...

— Kom met uw plan voor den dag, zegde Juanna, bevend van angst en schrik.

— Ziehier, Herderin, sprak Nam buigend ; waarom zoudt gij niet schitteren als koningin en over ons regeeren als de vrouw van onzen koning ?

— Voorwaar ! wedervoer Juanna. Zoud als een lijk, hoe zal ik, die men voor dood aanschouwt, terugkeeren als de vrouw uwes konings, kunt gij zoo uw volk om den tuig lijden ?

— Neen, maar daarom heb ik een verbaal voorbereid en reeds heb ik behendig het gerucht onder het volk doen verspreiden van het wonder van uwen terugkeer. Men zal het volk wijs maken, dat gij niet werkelijk zijt, dat gij de menschelijke gedaante hebt aangenomen, omdat gij nog menige jaren zoudt kunnen verblijven met hem, wien gij hebt uitverkoren.

— Slim gevonden, antwoordde Juanna ; maar wat nu als ik weiger in te stemmen met dit plan, dat enkel in den geest eener vrouw kan ontstaan zijn — en zij wees op Soa.

— Inderdaad, dat is mijn plan, bekendg Soa ; ik heb het uitgevonden om u te redden en — voegde zij er vol haat bij — om mij te wreken op dien blanken dief, die u bemint, en wiens kraal zal zijn : u de vrouw te zien van ven der onzen.

(Werd vervolgd).